

WAARBORGFONDS
KINDEROPVANG

Sectorrapport Kinderopvang Jaarcijfers 2017

Voorwoord

Voor u ligt het Sectorrapport Kinderopvang. Een rapport met een objectieve en onafhankelijke weergave van de financiële ontwikkeling van de sector Kinderopvang. Aan deze uitgave hebben 173 kinderopvangorganisaties deelgenomen met in totaal 106.284 kindplaatsen dagopvang en 131.601 kindplaatsen buitenschoolse opvang. Daarmee vertegenwoordigen ze een groot deel van de capaciteit in de kinderopvang.

We bedanken al deze kinderopvangorganisaties van harte voor hun deelname aan het Sectorrapport. Een groot deel van de organisaties werkt jaarlijks mee en draagt daarmee bij aan de continuïteit van onafhankelijk sectorinzicht.

Het afgelopen jaar heeft eens te meer laten zien hoe belangrijk continuïteit in de financiële ontwikkeling van de sector is. De invoering van de maatregelen vanuit de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang heeft voor onzekerheid bij verschillende kinderopvangorganisaties gezorgd. Deze onzekerheid heeft er toe geleid dat de nodige organisaties niet goed konden inschatten wat de effecten op de exploitatie zouden zijn en wat dit betekent voor de vast te stellen uurprijs. Gevolg hiervan is dat voor een deel van de organisaties pas in 2019 zal blijken of de effecten opgevangen kunnen worden met de nieuwe uurprijs. Dit naast vraagstukken zoals het vinden van voldoende en gekwalificeerd personeel.

Het Waarborgfonds volgt de komende twee jaar de financiële ontwikkeling van de sector met extra inzet en biedt daar waar gewenst ondersteuning aan. Daarbij worden kinderopvangorganisaties proactief benaderd met ondersteuning om de gevolgen voor de bedrijfsvoering op te vangen. Ook worden er regiobijeenkomsten en workshops georganiseerd. Extra aandacht is er hierbij voor de kleinere organisaties. Uit de diverse externe onderzoeken blijkt dat de gevolgen van de nieuwe maatregelen voor deze groep het grootst zijn en tegelijkertijd is het voor hen het lastigste om hier op te sturen. Het Waarborgfonds is en blijft er uiteraard voor alle organisaties en alle vraagstukken omtrent investeren, financieren, huisvesting en exploitatie.

De discussies bij de invoering van de Wet IKK pleiten niet alleen voor continuïteit in sectorinzicht, maar ook voor een verdieping op een aantal kenmerken. Het sectorrapport is een goed hulpmiddel, maar voor een volledig inzicht is er verdiepend onderzoek nodig, zoals bijvoorbeeld een kostprijsanalyse per productsoort. Het is aan de sector en ministeries om hier keuzes in te maken. Het Waarborgfonds zet zijn expertise graag in voor nog meer sectorinzicht. Onafhankelijkheid en een objectieve weergave blijven daarbij de uitgangspunten.

Het Waarborgfonds heeft in 2018 het systeem van verzameling en verwerking verder geprofessionaliseerd, waardoor de uitvraag en verwerking van informatie ten behoeve van toekomstige rapporten sneller en efficiënter kan plaatsvinden. Dit hebben we kunnen realiseren met ondersteuning van de sectororganisaties en het ministerie van SZW, waarvoor veel dank.

We hebben het rapport ook dit jaar weer met veel plezier samengesteld. Mochten er naar aanleiding van het rapport vragen zijn of is er ondersteuning gewenst. Schroom niet en neem contact met ons op!

Team Waarborgfonds Kinderopvang,

Cindy Companje
Cora Mastwijk
Dieuwertje van den Boomen
Inge Vervoordeldonk
Jeroen Paas
Joost Koetsier
Marco van Zandwijk
Sonja Sandbergen
Susanne Oosterman
Martin van Osch

Utrecht, 26 februari 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	Pagina 2
Inhoudsopgave	Pagina 3
Financiële Analyse	Pagina 4 - 8
Financierbaarheid	Pagina 9
Formuleblad	Pagina 10
Colofon	Pagina 11

Financiële analyse

In de financiële analyse geven we informatie over de gemiddelde financiële positie per 31 december 2017. We presenteren de balans en resultatenrekening en de financiële kengetallen. Om de financiële ontwikkeling te schetsen wordt de informatie telkens vergeleken met de resultaten van de voorgaande editie van het sectorrapport. Hierbij wordt opgemerkt dat kenmerken van de deelnemersgroep jaarlijks verschillen, onder andere wat omvang en samenstelling betreft.

Deelnemersprofiel

Voor deze editie van het sectorrapport gaven in totaal 173 kinderopvangorganisaties inzage in hun jaarrekening.

De onderzoeksgroep omvat 45,3% van het totale aantal kindplaatsen in Nederland. Vergeleken met de vorige editie van het sectorrapport nam het aantal deelnemers met 35 af, dit als gevolg van de late en beperkte uitvraagmogelijkheden bij deze editie. Gezamenlijk vertegenwoordigen de deelnemers 30,4% van de sector qua locaties dagopvang en 39,2% qua locaties buitenschoolse opvang.

Tabel 1: Profiel deelnemers sectorrapporten 2015, 2016 en 2017

Editie Sectorrapport	2015	2016	2017	Sector*
Aantal deelnemers	161	208	173	3.640**
Kindplaatsen HEDO	69.921	74.815	106.284	250.143
Kindplaatsen BSO	97.245	106.772	131.601	275.291
Kindplaatsen HEDO + BSO	167.166	181.587	237.885	525.434

* Sectorgegevens LRK ultimo 2017

** Inclusief gastouderbureaus, exclusief gastouders

Financiële positie

De financiële positie wordt getoond aan de hand van de balans en de resultatenrekening over 2017. De gegevens van 2015 en 2016 worden ook vermeld om zo een beeld van meerdere jaren te laten zien. Alle cijfers worden in percentages van het balanstotaal, respectievelijk de totale baten, weergegeven.

Voor nadere specificatie van de financiële positie van de deelnemers is een aantal kengetallen berekend. Er wordt ook dieper ingegaan op de personeelslasten en de huisvestingslasten. Twee onderdelen die een groot aandeel in de exploitatie van de kinderopvang hebben. De definities en gebruikte formules zijn te vinden op de formulepagina.

In sommige gevallen vindt nadere specificatie plaats naar organisatievorm. Hierbij dient in acht genomen te worden dat sommige subgroepen een relatief kleine omvang hebben en daarmee niet te snel conclusies getrokken mogen worden.

Tot slot wordt ingegaan op de financierbaarheid van de onderzoeksgroep. Hierbij wordt uitgegaan van algemene normen, individuele banken hebben hier eigen beleid op bepaald. Dit kan afwijken van de algemene norm.

Financiële analyse

Balans

Tabel 2: Balans 2015, 2016 en 2017 (procentueel)

In % van het totaal	2015	2016	2017		2015	2016	2017
Activa				Passiva			
Immateriële vaste activa	2,7	1,9	2,2	Aansprakelijk vermogen	37,8	41,9	44,2
Materiële vaste activa	48,9	45,0	41,7	Voorzieningen	7,9	6,7	5,2
Financiële vaste activa	2,3	2,9	1,9	Lang vreemd vermogen	14,6	12,8	9,6
Vlottende activa	9,1	7,8	8,7	Kort vreemd vermogen	39,8	38,6	41,0
Liquide middelen	37,0	42,4	45,5				
Totale activa	100,0	100,0	100,0	Totaal passiva	100,0	100,0	100,0

Resultatenrekening

Tabel 3: Resultatenrekening 2015, 2016 en 2017 (procentueel)

In % van de totale baten	2015	2016	2017
Omzet	93,4	93,8	94,7
Overige opbrengsten	2,9	1,0	1,5
Subsidies	3,5	5,0	3,6
Rentebaten	0,1	0,1	0,1
Buitengewone baten	0,1	0,1	0,1
Totale baten	100,0	100,0	100,0
Personeelslasten	68,0	68,1	68,5
Huisvestinglasten	13,1	14,6	13,5
Afschrijvingen onroerend goed	0,9	1,1	0,7
Afschrijvingen overig	3,2	2,6	2,4
Overige bedrijfslasten	13,2	10,1	10,7
Rentelasten	0,2	0,2	0,2
Rentelasten hypothecaire leningen	0,3	0,3	0,2
Buitengewone lasten	0,1	0,0	0,0
Totale bedrijfslasten	99,0	97,0	96,2
Resultaat voor privé / vennootschapsbelasting	1,0	3,0	3,8
Aandeel derden en privé-onttrekkingen	0,3	0,2	0,3
Vennootschapsbelasting	0,3	0,5	0,8
Resultaat na privé / vennootschapsbelasting	0,4	2,3	2,7
Uitgekeerd dividend	0,1	0,1	0,2

Financiële analyse

Kengetallen

De financiële positie van de deelnemersgroep wordt aan de hand van de kengetallen verder gespecificeerd. Let op: de kengetallen zijn berekend als het gemiddelde van alle individuele kengetallen van de deelnemers, zonder daarbij rekening te houden met - te 'wegen' naar - omzetgrootte of balanstotaal. Weging heeft wel plaatsgevonden bij het opstellen van de gezamenlijke balans en resultatenrekening in dit hoofdstuk. De hierna volgende kengetallen zijn dan ook niet rechtstreeks te herleiden uit de balans (tabel 2) en de resultatenrekening (tabel 3).

Tabel 4: Samenvatting kengetallen 2015, 2016 en 2017

	2015	2016	2017
Gemiddelde Solvabiliteit (%)	7,4	17,6	17,3
Gemiddelde Rentabiliteit (%)	2,4	3,1	3,3
Gemiddelde Liquiditeit	1,4	1,5	1,6
Gemiddelde Debiteurentermijn (in dagen)	10,8	7,8	6,8
Gemiddelde Aflossingscapaciteit	6,6	11,0	8,8
Gemiddelde Huisvestingslasten	13,9	13,1	12,0
Gemiddelde Personeelslasten	66,7	68,9	70,3

Solvabiliteit

Kengetal solvabiliteit 17.3

De solvabiliteit is eind 2017 0,3% lager dan in 2016, dit is een marginaal verschil. Aangezien de populatie net iets anders is dan in 2016, is onderzocht wat de mutatie van exact dezelfde populatie is om te beoordelen of dat invloed heeft gehad op de uitkomst. Conclusie is dat dit geen of nauwelijks invloed heeft gehad, waarmee de daling van dit kengetal representatief is.

Tabel 5: Spreiding solvabiliteit deelnemers

Verdeling naar %	2016	2017
< 0%	17,8%	17,9%
0% tot 10%	7,7%	8,1%
10% tot 20%	10,1%	9,2%
> 20%	64,4%	64,7%

Tabel 5 laat zien dat er weinig is veranderd ten opzichte van de verdeling in 2016. Het grootste deel van de kinderopvangorganisaties heeft een solvabiliteit passend bij de bancaire normen, maar er is ook nog steeds een beduidende groep met een negatieve solvabiliteit.

Tabel 6: Gemiddelde solvabiliteit per organisatievorm

	2016	2017
BV	7,9%	7,2%
Stichting	43,2%	41,1%
Eenmanszaak & VOF	-/- 3,9%	-/- 10,8%

In bovenstaand overzicht zijn de Eenmanszaak en VOF samengevoegd. Beide organisatievormen zijn natuurlijke organisaties met dezelfde kenmerken.

Financiële analyse

Rentabiliteit

Kengetal rentabiliteit 3.3

De rentabiliteit geeft het verband weer tussen het financiële resultaat van de organisatie en de omzet. Dit laat zien in hoeverre een organisatie in staat is om haar kosten aan te passen aan haar omzet.

De gemiddelde rentabiliteit is 3,3%. Dit betekent een stijging van 0,2% ten opzichte van het kengetal van vorig jaar (3,1%).

Tabel 7: Spreiding rentabiliteit deelnemers

Verdeling naar %	2016	2017
< 0%	22,6%	20,8%
0% tot 3%	35,1%	28,3%
3% tot 10%	30,3%	43,4%
> 10%	12,0%	7,5%

79,2% van de deelnemers heeft een positieve rentabiliteit, in 2016 was dat 77,4%. Het Waarborgfonds Kinderopvang vindt 3% een verantwoorde rentabiliteit voor de sector kinderopvang. 50,9% van de deelnemers voldoet aan deze voorwaarden, in 2016 was dat 42,3%

Tabel 8: Gemiddelde rentabiliteit per organisatievorm

	2016	2017
BV	2,7%	3,6%
Stichting	2,2%	3,4%
Eenmanszaak & VOF	4,9%	2,3%

Liquiditeit

Kengetal liquiditeit 1.6

De algemeen aanvaarde veilige norm voor liquiditeit is een liquiditeitscijfer van 1 of hoger. Wanneer een organisatie een kengetal van 1 of hoger heeft kan de organisatie aan haar korte termijn verplichtingen voldoen. De gemiddelde liquiditeit ligt met 1,6 boven de waarde van 1.

Van de deelnemersgroep had 39,3% een uitkomst lager dan 1, dit is een verbetering ten opzichte van vorig jaar (43,2%).

Debiteurentermijn

Gemiddeld debiteurentermijn (in dagen) 6,8

De debiteurentermijn geeft inzicht in het aantal dagen dat organisaties daadwerkelijk moeten wachten op betaling door een klant. Hoe korter de termijn, hoe beter voor de financiële positie van de organisatie.

Een termijn van 14 dagen of minder wordt over het algemeen als bedrijfsmatig verantwoord beschouwd. In 2017 voldeed 89,6% hieraan (82% in 2016).

Financiële analyse

Aflossingscapaciteit

Gemiddelde aflossingscapaciteit 8,8

De aflossingscapaciteit geeft weer in hoeverre de organisatie in staat is om haar aflossingsverplichtingen na te komen. Bij dit kengetal is alleen gerekend met de organisaties die ook daadwerkelijk een aflossingsverplichting hadden.

Het kengetal is positief. Van de deelnemers met een aflossingsverplichting had 84% een score hoger dan 1. Van de partijen met een aflossingsverplichting had 16% onvoldoende ruimte om aan de verplichtingen te voldoen. Deze uitkomst is nagenoeg gelijk aan het sectorrapport van vorig jaar.

Huisvestingslasten

Kengetal gemiddelde huisvestingslasten 12,0%

Het kengetal wordt berekend op basis van de huisvestingslasten inclusief de afschrijvingen onroerend goed en rentelasten hypothecaire leningen.

De huisvestingslasten zijn berekend als het gemiddelde van alle individuele kengetallen van de deelnemers. Als we dit vergelijken met 2016 (13,1%) dan zien we dat de gemiddelde huisvestingslasten met 1,1% zijn gedaald. Een reden kan zijn dat met het herstel in de sector de locaties beter bezet zijn met als gevolg meer omzet bij nagenoeg gelijkblijvende huisvestingslasten. 50% van de deelnemers heeft een percentage tussen 9,8% en 14,5%. Vorig jaar lag dit percentage tussen 10,0% en 16,2%.

Tabel 9: Gemiddelde huisvestingslasten per organisatievorm

	2016	2017
BV	14,0%	12,4%
Stichting	13,2%	12,2%
Eenmanszaak & VOF	11,8%	10,7%

Personeelslasten

Kengetal gemiddelde personeelslasten 70,3%

Bij de berekening van dit kengetal zijn de privé-onttrekkingen meegenomen in de personele lasten. Als we dit vergelijken met 2016 dan zien we dat de gemiddelde personeelslasten met 1,4% zijn gestegen. De reden kan liggen in de aantrekkelijke bezettingen die meer personele inzet vragen.

50% van de deelnemers heeft een percentage tussen 66,8% en 74,3%. Vorig jaar lag dit percentage tussen 65,2% en 74,4%.

Tabel 10: Gemiddelde personeelslasten per organisatievorm

	2016	2017
BV	66,3%	68,2%
Stichting	72,4%	71,7%
Eenmanszaak & VOF	67,8%	72,3%

Financiële analyse

Financierbaarheid van de sector

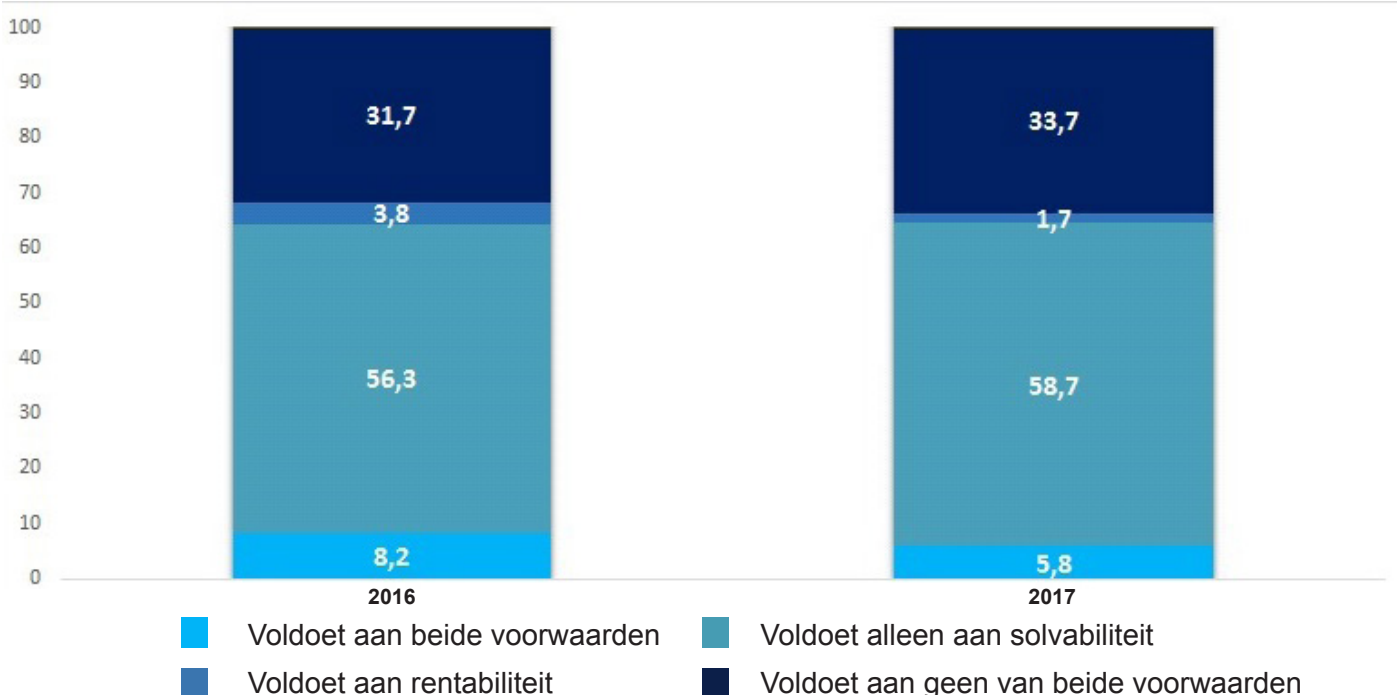
In de praktijk blijkt dat het verkrijgen van financiering niet eenvoudiger is geworden. Reguliere kredietverschaffers zijn terughoudender geworden om risico's aan te gaan. Alternatieve financiering wordt vaker ingezet. Het Waarborgfonds heeft met steeds meer "nieuwe" financiers afspraken over ondersteuning van de sector. Dit om te zorgen dat een groot deel van de sector gebruik kan blijven maken van financieringen.

Het Waarborgfonds ziet de afgelopen periode dat er vaker eigen middelen worden ingezet in plaats van externe financiering. Dat is een van de mogelijke financieringsmethode en gezien de exploitatie van de afgelopen jaren, is deze keuze voor diverse organisaties begrijpelijk. Deze keuze moet echter wel met een strategische blik voorwaarts gemaakt worden. De eigen middelen kunnen slechts één keer ingezet worden. Als het financieel weer wat minder gaat met de sector is bancaire financiering complexer en kunnen eigen middelen bijzonder nuttig zijn.

Om een beeld van de financierbaarheid van de kinderopvang te verkrijgen, zijn de gemiddelden van de groep deelnemers vergeleken met de reguliere normeringen (20% solvabiliteit en 10% rentabiliteit). Al vanaf het begin van het sectorrapport wordt bij de weergave van de financierbaarheid van de sector met deze normen gerekend. Individuele kredietverschaffers hebben een eigen normering die hiervan kan afwijken. Diverse banken vinden de normen die in dit rapport zijn opgenomen aan de lage kant.

Van de deelnemers voldeed 5,8% in 2017 (8,2% in 2016) aan beide genoemde criteria. 60,4% van de deelnemers voldeed aan één van beide criteria (60,1% in 2016). De overige 33,7% behaalde geen van beide waarden, hetgeen nog steeds een fors aantal organisaties is.

Grafiek 1: Financierbaarheid van de sector

Formuleblad

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar langlopende verplichtingen te voldoen en om eventuele toekomstige verliezen op te vangen op een bepaald moment. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe beter. In het sectorrapport berekenen we dit als volgt:

$$\frac{(\text{Aansprakelijk vermogen} + \text{subsidiebijtelling} - \text{vordering deelneming/DGA}^* - \text{goodwill}) \times 100\%}{\text{Balanstotaal} - \text{goodwill} - \text{vordering deelneming/DGA}}$$

*Directeur Grootaandeelhouder

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding weer tussen het resultaat en de omzet. Dit laat zien in hoeverre een organisatie in staat is om haar kosten zodanig te beheersen dat er een optimaal resultaat vanuit de gegenereerde omzet resteert. De berekening is als volgt:

$$\frac{\text{Toevoeging eigen vermogen} \times 100\%}{\text{Omzet} + \text{overige opbrengsten} + \text{subsidies}}$$

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate een organisatie aan haar kortlopende verplichtingen kan voldoen op een bepaald moment. Met andere woorden: heeft de organisatie voldoende werkkapitaal? De liquiditeitswaarde zou tenminste 1 moeten zijn. Dit wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{Vlottende activa} + \text{liquide middelen}}{\text{Vlottende passiva}}$$

Debiteurentermijn

Organisaties hanteren in de regel een betalingstermijn van 14 dagen. De debiteurentermijn geeft inzicht in het aantal dagen dat organisaties daadwerkelijk moeten wachten op betaling door de klant. Hoe korter de termijn, hoe beter voor de financiële positie van de organisatie. De berekening - op basis van de post 'debiteuren' uit de balans - is als volgt:

$$\frac{\text{Debiteuren} \times 365 \text{ dagen}}{\text{Totale baten}}$$

Aflossingscapaciteit

Aflossingscapaciteit is de financiële ruimte die een organisatie heeft om aan de aflossingsverplichtingen te voldoen. De aflossingscapaciteit is berekend op basis van de toevoeging aan het eigen vermogen plus de afschrijvingen. De aflossingsverplichtingen zijn herleid uit de jaarrekeningen. Een groot aantal kinderopvangorganisaties neemt de aflossingen voor het komende boekjaar op onder de kortlopende schulden. Een uitkomst van 1 of meer betekent dat een organisatie aan haar aflossingsverplichtingen kan voldoen. De berekening is als volgt:

$$\frac{\text{Aflossingscapaciteit}}{\text{Aflossingsverplichting}}$$

Colofon

Uitgave, redactie en vormgeving

Stichting Waarborgfonds Kinderopvang

www.waarborgfondskinderopvang.nl

info@waarborgfondskinderopvang.nl

Twitter: @WaarborgfondsKO

[Linkedin.com/company/waarborgfonds-kinderopvang](https://www.linkedin.com/company/waarborgfonds-kinderopvang)

In samenwerking met

Brancheorganisatie Kinderopvang

Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang

BOinK

Voor Werkende Ouders

VGOB

Dit rapport is mogelijk gemaakt met ondersteuning van het Ministerie van SZW

Foto-credits

Foto voorkant: Sunny studio

Foto inhoudsopgave: Sunny studio

Foto achterblad: Rawpixel.com

Bedankt.

